

3. Вплив конструктивно-технологічних параметрів екструдера на коефіцієнт тертя при гранулюванні лушпиння соняшника

Олексій Прохоренко, Дмитро Риндюк

Національний університет харчових технологій

Вступ. Виробництво твердого біопалива є актуальною потребою для паливно-енергетичного комплексу будь-якої розвиненої країни світу, а отже виникає необхідність в дослідженнях, що дали б змогу розкрити особливості процесу при гранулюванні паливних гранул.

Незалежно від апаратурного оформлення процесу, основний вплив на формування гранул має коефіцієнт тертя між дисперсним матеріалом (ДМ) та поверхнею формуючої головки екструдера: підвищення величини коефіцієнта тертя сприяє збільшенню густини гранул, проте значно збільшує й енерговитрати на процес пресування [1,2].

Матеріали і методи. Метою роботи є визначення впливу шорсткості контактної поверхні на тертя ковзання при різних швидкостях руху ДМ в каналі формуючої головки для досліджуваного дисперсного матеріалу (лушпиння соняшника) по сталевій поверхні, яка виникає між сировиною і поверхнею формуючої головки в процесі гранулювання екструзією.

Для вирішення поставленої задачі проведено багатофакторний експеримент та розроблена математико-статистична модель залежності коефіцієнта тертя між ДМ та поверхнею формуючої головки при різних шорсткостях обробки поверхні та швидкостях руху для лушпиння соняшника.

$$f = F(Ra, v)$$

де f – коефіцієнта тертя між ДМ та поверхнею формуючої головки;

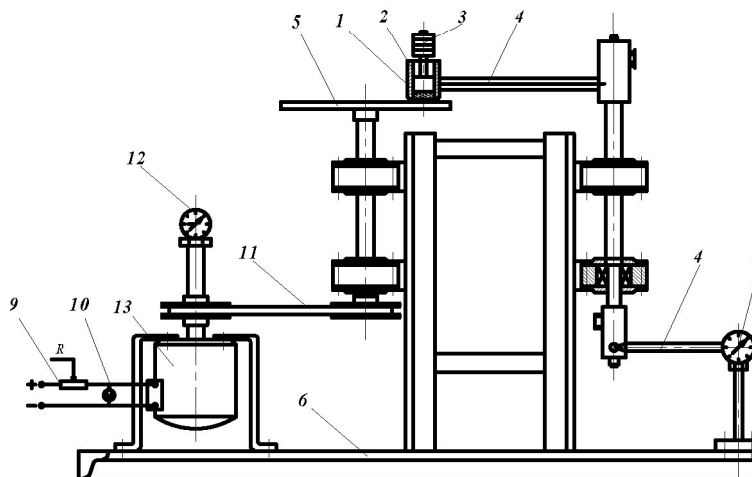
Ra – шорсткість обробки поверхні формуючої головки;

v – швидкість руху сировини, м/с.

На рис. 1. представлена схема лабораторної установки для дослідження впливу залежності коефіцієнта тертя між ДМ та сталеву контактною поверхнею при різних шорсткостях обробки поверхні та швидкостях руху сировини.

Результати. В результаті математико-статистичної обробки проведених експериментів отримано рівняння регресії, що описують залежність коефіцієнта тертя f між ДМ та поверхнею формуючої головки при різних шорсткостях Ra обробки поверхні та швидкостях руху v сировини:

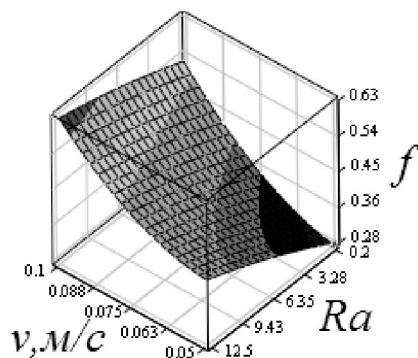
$$f = 0.3727 - 5,5v + 0.019Ra - 0,0815v \cdot Ra - 0.0002Ra^2 + 70v^2$$

Рис.1. Дослідна установка:

1 - продукт; 2 - тримач; 3 - вантажі; 4, 7 - важелі; 5 – диск; 6 - станина; 8 - динамометр; 9 - реостат; 11 - пасова передача; 12 -тахометр; 13 - двигун.

На базі отриманих рівнянь регресії побудовано поверхню відгуку (рис. 2), яка дає уяву про вплив шорсткості Ra обробки поверхні та швидкості руху v сировини на коефіцієнт тертя f між ДМ та поверхнею формуючої головки.

Рис. 2. Залежність коефіцієнта тертя f між ДМ та поверхнею формуючої головки від шорсткості Ra обробки поверхні та швидкості руху v , м/с сировини

Висновки. Аналіз отриманої залежності показав, що зі збільшенням шорсткості контактної поверхні та мінімальних швидкостях руху сировини коефіцієнт тертя ковзання буде максимальним.

Отримані результати доцільно використовувати в якості рекомендацій при організації технологічного процесу гранулювання дисперсних матеріалів екструзією та конструюванні відповідного обладнання.

Література

1. Robert Samuelsson, Sylvia H. Larsson, Mikael Thyrel, Torbjörn A. Lestander, Moisture content and storage time influence the binding mechanisms in biofuel wood pellets *Applied Energy*, Volume 99, November 2012, Pages 109-115
2. Штефан Є. В. Дослідження структурно-механічних властивостей дисперсних матеріалів рослинного походження / Є. В. Штефан, Д. В. Риндюк, О. В. Таран // Вісник Вінницького національного аграрного університету. Збірник. наук. праць. Серія: Технічні науки. – Вінниця: №10 т.1. 2012 р. – с. 181-187.